

Pölyttäjäystävälliset kunnat

Emilia Pippola, Suomen luonnonsuojeluliitto
Kaupunginpuutarhurien Seuran kesäpäivät 28.8.2025

Kuva: Titta Vikstedt

Euroopan unionin
osarahoittama

Luennolla tänään

- Taustaa: Luonnonsuojeluliiton pölyttäjätö
- Luonnonvaraiset pölyttäjät ja niiden tarpeet
- Keinoja pölyttäjien auttamiseen
- Mitä Luonnonsuojeluliitto tarjoaa kunnille?

TAUSTAA

Niittysinisiipi. Kuva: Titta Vikstedt

Luonnonsuojeluliiton pölyttäjät 2024–2028

- Jatkoa VieKas LIFE -vieraslajihankkeelle (2019–2023)
- Osa Priodiversity LIFE -monimuotoisuushanketta
- **Tavoite** edistää pölyttäjien elinolosuhteita erityisesti rakennetuissa ympäristöissä, ml. vieraslajien hallinta
- **Pääkohderyhmät:** kunnat, kotipuutarhurit ja taloyhtiöiden asukkaat
- Lisäksi yhteistyötä vapaaehtoisten ja yritysten kanssa

Sitruunaperhonen pajulla. Kuva: Titta Vikstedt

Yhteistyö Ylöjärven ja Naantalin kanssa

Hoitokokokeiluja
pilottialueilla,
koulutusta ja
viestintää

Mikä pölyttäjä olisit? Miksi?

Kerro vierustoverille.

HOHTOSINIISIPI

Kuva: Titta Vikstedt

HOHTOMAAMEHILÄINEN

Kuva: Pekka Malinen (CC-BY-NC-4.0)

MANTU KIMALAINEN

Kuva: Tapio Kujala

HOIKKAKUKKAJÄÄRÄ

Kuva: Pentti Ketola (CC-BY-NC-4.0)

PARVIKIRVARI

Kuva: J. Tyllinen (CC-BY-NC-4.0)

JUHANNUS KIMALAINEN

Kuva: Jani Järvi (CC-BY-NC-4.0)

VERIMAAMEHILÄINEN

Kuva: Jani Järvi (CC-BY-NC-4.0)

SITRUUNAPERHONEN

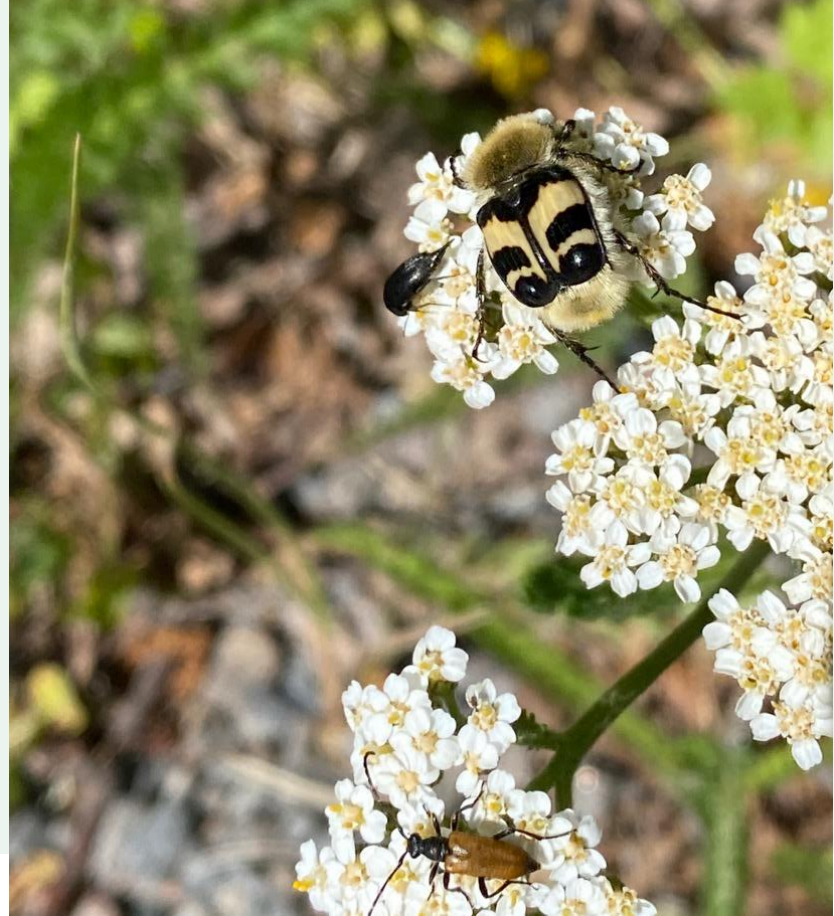
Kuva: Titta Vikstedt

PÖLYTTÄJÄT JA NIIDEN TARPEET

Kuva: Titta Vikstedt

Mikä on pölyttäjä?

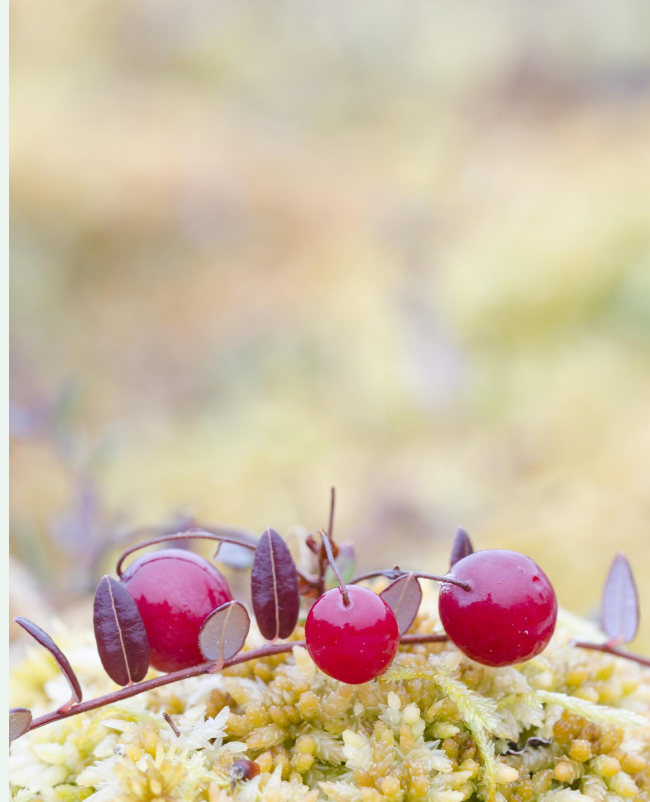
- Eläin, joka etsii kukista mettä, siitepölyä tai molempia
- Samalla voi suorittaa pölytyksen
 - Eläimen mukana siitepölyä kulkeutuu kukan emiin
→ hedelmöitys
- Suomessa hyönteiset pölyttäjinä
- Muualla maailmassa myös linnut ja nisäkkäät pölyttävät

Kimalaiskuoriainen ja muita kovakuoriaisia. Kuva: Titta Vikstedt

Pölyttäjien merkitys

- Kasvit pystyvät lisääntymään suvullisesti ja ihmiset saavat ruuaksi hedelmiä, marjoja ja siemeniä
- ~ 90 % maailman kukkakasveista riippuu tai hyötyy pölytyksestä
 - Nämä kasvit tärkeitä ekosysteemien toiminnalle: tarjoavat muille lajeille ravintoa, elinympäristöjä ym. resursseja
- ~ 75 % viljelykasveista hyötyy pölytyksestä
 - Vaikutukset sadon määrään ja laatuun

Karpalo. Kuva: Pentti Sormunen

Tärkeimmät luonnonvaraiset pölyttäjät

KIMALAISET

Pensaskimalainen. Kuva: Titta Vikstedt

ERAKKOMEHILÄISET

Pitkäsarvimehiläinen.
Kuva: Tapio Kujala

PERHOSET

Neitoperhonen. Kuva: Eerik Voimanan

KUKKAJÄÄRÄT

Hentokukkajäärä. Kuva: Tapio Kujala

KUKKAKÄRPÄSET

Parvikirvareita. Kuva: Tapio Kujala

Pölyttäjien tarpeet

SOPIVIA ELINYMPÄRISTÖJÄ

Ylöjärven Räikänpuiston niitty. Kuva: Emilia Pippola

MESIKASVEJA

Päivänkakkara, metsänätkemä ja siankärsämö. Kuva: Raisa Kyllikki Ranta

PESÄ-, SUOJA- JA TALVEHTIMISPAIKKOJA

Pajukkomaamehiläinen. Kuva: Tomi Salin (CC-BY-NC-4.0)

SUOJAA ULKOISILTA HAITTATEKIJÖILTÄ

Valkopajuangervo. Kuva: Titta Vikstedt

Uhkatekijät

Elinympäristöjen väheneminen

Kemikaalit ja saasteet

Kilpailevat tarhatut pölyttäjät

Kuva: Mauri Mahlamäki

Mesikasvien väheneminen

Taudit ja loiset

Haitalliset vieraslajit

Ilmastonmuutos

Pölyttäjien tila

- Arviointi hankalaa seurantatietojen puutteellisuuden vuoksi
- Uhanalaisten lajien määrät nousseet kaikissa tärkeimmissä pölyttäjärühmissä
 - Lähes joka viides mesipistiäinen ja perhonen uhanalainen
- Uhanalaistuneita etenkin perinnebiotooppien ja paahdeympäristöjen lajistossa

Isoapollo (EN). Kuva: J. Tyllinen (CC-BY-NC-4.0)

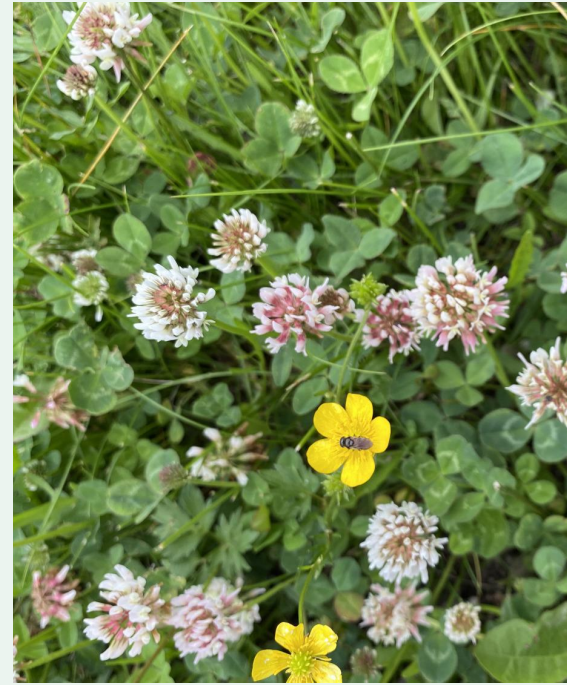
KEINOJA PÖLYTTÄJIEN AUTTAMISEEN

Kuva: Titta Vikstedt

Pölyttäjäystävällinen kunta

- vaalii ja lisää pölyttäjien suosimia elinympäristöjä
- lisää viheralueille pölyttäjien suosimia kasvilajeja
- vähentää niittoa ja muutakin hoitoa
- lisää pölyttäjien lisääntymispaikkojen määriä
- lieventää pölyttäjille haitallisia tekijöitä
- viestii asukkaille pölyttäjien auttamisesta viheralueilla.

Kuva: Maarit Voimanen

Elinympäristöt

- Perinneympäristöt, niityt, kedot yms. suojeluun tai erillisen hoitosuunnitelman alle
- Tienpientareet
 - Oikea-aikainen niitto
 - Haitallisten vieraslajien torjunta
- Pajukot, pensaikot, vanhat puut
- Suoja-, pesä- ja talvehtimispaikat
 - Paljaan maan laikut, lahoppuut, lehtikasat, kosteikot
- Uusniityt sopiviin paikkoihin

ESIMERKKEJÄ

Kuva: Titta Vikstedt

Uusniitty Tampereen Nekalassa. Kuva: Titta Vikstedt

Niiton ja hoidon vähentäminen

ESIMERKKEJÄ

- Laikuttainen leikkuu, käytävien leikkuu
- "Kukkasaarekkeiden" säästäminen
 - Leikkuu vasta kukinnan päätyttyä tai siementen kypsymisen jälkeen
- Leikkuuvälin harventaminen ja/tai korkeampi leikkuukorkeus
- Harkinnanvaraisuutta tekijöille yhteisymmärryksessä työnjohdon kanssa
 - Ei tarkoita töiden tekemättä jättämistä, vaan luontoarvojen parempaa huomiointia

Kuva: Maarit Voimanen

Haittojen ja riskien minimointi

- Vieraslajit: torjunta ja leviämisen estäminen
- Kemikaalien käyttö
 - Luonnonpölyttäjille turvallisia määriä ei tiedetä → käyttö minimiin
- Tiedon kulku ja ohjeistukset kauden eri töissä
 - Kaikki yksiköt, alihankinta, tuuraajat
- Hyvällä viestinnällä voidaan taklata virheelliset ja turhat palautteet

ESIMERKKEJÄ

Komealupiinia niityllä. Kuva: Titta Vikstedt

MITÄ LUONNONSUOJELULIITTO TARJOAA KUNNILLE?

Kaupunkiketo Liedossa. Kuva: Titta Vikstedt

Koulutukset ja tapahtumat

- **Webinaarit** pari kertaa vuodessa
 - Ke 10.9. klo 12 Puolusta pölyttäjiä: Niittywebinaari kunnille
 - Ke 12.11. Klo 14 Pölyttäjäkahvit
- **Tulossa tilattavat koulutukset**
 - Aiheina pölyttäjät ja vieraslajit
- **Puolusta pölyttäjiä -infopiste**
 - Tilattavissa yleisötapahtumiin

Maastokoulutus Naantalissa. Kuva: Maarit Voimanen

Materiaalit

- Tulostettavat infokyltit sivuilla:
sll.fi/polyttajat
 - Tähän kehittyy pölyttäjäystävällinen niitty
 - Pesäpaikkoja pölyttäjille
 - Lähiluonnon monimuotoisuutta
 - Tässä hoidetaan perinneympäristöä
 - Älä vie puutarhajätettä luontoon!
- Myös muita materiaaleja!
 - Mm. Puolusta pölyttäjiä -verkkosivut → vinkkejä pölyttäjien auttamiseen

TÄHÄN KEHITTYY PÖLYTTÄJÄ- YSTÄVÄLLINEN NIITTY

Toisin kuin yksipuoliset nurmikat, niityt tarjoavat elinympäristön monille lajeille. Niityttämisestä hyötyvät niin kasvit, pölyttäjähönteiset, linnut, sienet kuin maaperän mikrobitkin.

Niityt sekä niiden luonnonkasvit ja pölyttäjähönteiset ovat uhanalaistuneet maankäytön muutosten vuoksi. Niityttäminen onkin tärkeää toimintaa luonnon monimuotoisuuden puolesta. Lisäksi niityt tuovat piristävää vaihtelua kaupunkiympäristöön.

Niitytyn kehittymiseen kuluu aikaa, ja lopullisen tuloksen näkee usein vasta vuosien päästä.

Ihaille kukkia,
mutta älä poimi!
Kuinka monta
eriväristä
kukkaa näet?

LUE LISÄÄ
PÖLYTTÄJÄJEN
AUTTAMISESTA!
sll.fi/polyttajat

TÄRKEITÄ LUONNONVARAISIA PÖLYTTÄJIÄ

KIMALAISET

ERAKKOMEHILÄISET

PÄIVÄPERHOSET

KUKKAKÄRPÄSET

Euroopan unionin
osaraioittama

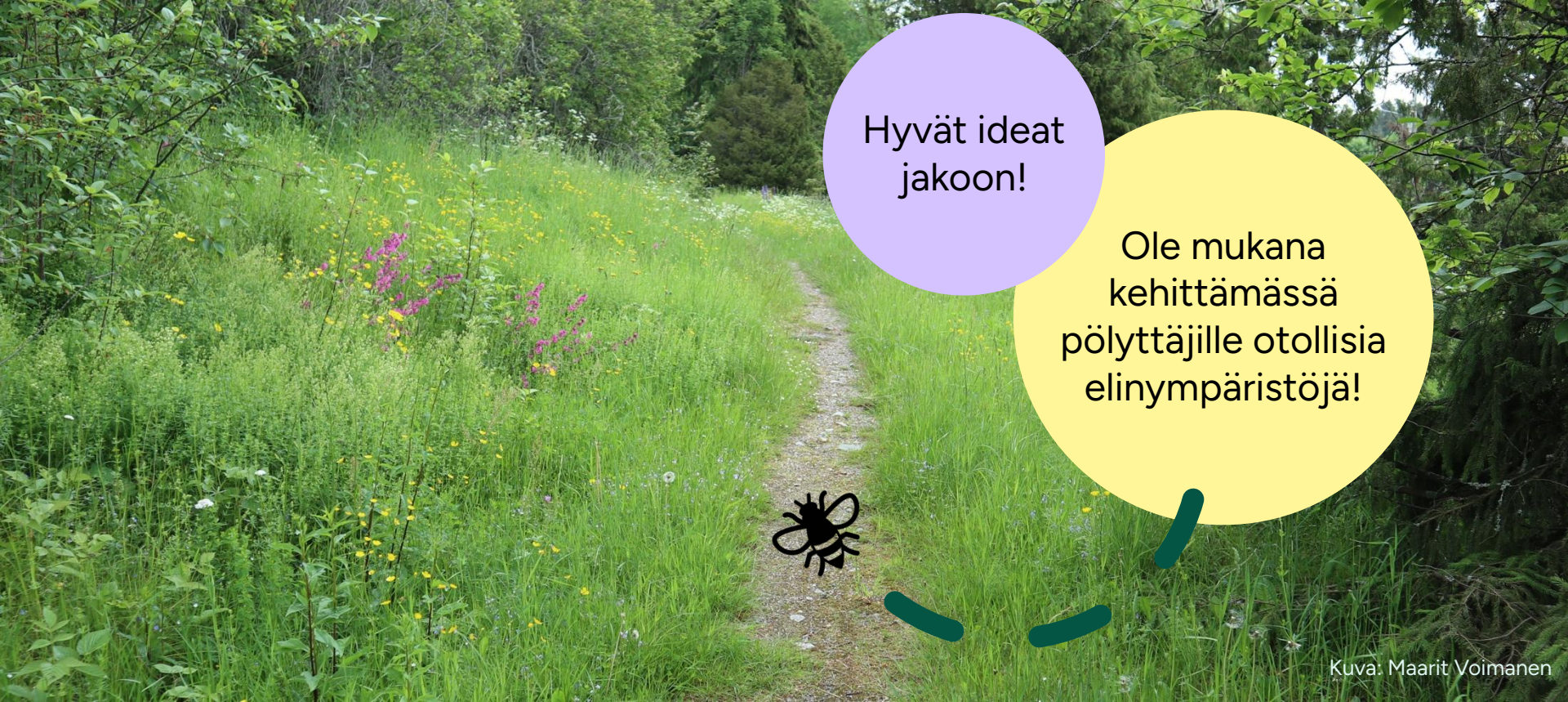
Kyltti on tuotettu osana Euroopan unionin rahoittamaa Biodiversity LIFE -hanketta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan unioni tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Loppukysely

Nouse seisomaan ja vastaa käsilläsi.

Väittämät

1. Opin tänään jotain uutta.
2. Pölyttäjien auttaminen viheralueilla on helppoa.
3. Olen käyttänyt luonnonkasveja kukkaistutuksissa.
4. Kuntani hoitaa perinnebiotooppeja ja niittyjä.
5. Kuntani on lisännyt kukkivia nurmikoita ja niittyjä.
6. Haluaisin tehdä enemmän pölyttäjien puolustamiseksi omassa kunnassani.

Hyvät ideat
jakoon!

Ole mukana
kehittämässä
pölyttäjille otollisia
elinympäristöjä!

Kuva: Maarit Voimanen

Kiitos!

Emilia Pippola
emilia.pippola@sll.fi
044 493 8495

Kuva: Titta Vikstedt

Euroopan unionin
osarahoittama